



In memoriam

Martin Brilej (1940–2011)



Mnogi ljudje živijo pred svojim časom ali kot rečemo v ljudskem jeziku, prezgodaj »kikirikajo«. Zaradi preozke miselnosti, pomanjkanja znanja, strpnosti in splošne kulture ne uspejo v celoti uveljaviti svojih naprednih in koristnih idej, zlasti takrat, ko gre za skupno dobro in ne za ozke zasebne interese (dandanes je lažje uveljaviti zasebni interes kot splošno-družbenega). Martin Brilej iz Litije je bil tak človek. Športni delavec, publicist, kulturnik, lokalni politik, zbiratelj, ljubitelj zgodovine, vnet zagovornik ohranjanja kulturne dediščine in še kaj bi se našlo. V kakšni bolj razviti urbani sredini bi nedvomno dosegel veliko več, a je kljub številnim oviram in nasprotovanju ostal vse življenje zvest svoji Litiji.

Litija bi bila brez Tineta še bolj anonimna, njena zgodovina še bolj pozabljena, družabno življenje še bolj dolgočasno. Kot ljubiteljski zgodovinar, zbiralec starin in gradiva o preteklosti Litije je dolgo časa sanjaril in verjel, da bo Litija kmalu dobila pravi mestni muzej. Žal tega ni dočakal... V svojih knjigah *Litija na starih razglednicah*, *150 let železnice: od Celja do Ljubljane* in *Litijski obrazi* je zapustil neprecenljivo dediščino o preteklosti svojega domačega kraja, katerega prebivalci še do danes niso zmogli vzpostaviti pravega in srčnega odnosa do lastne zgodovine. Zato bodo Tinetovo delo znali ceniti šele prihodnji rodovi, če jih bomo seveda uspeli pravilno vzgojiti.

Martin Brilej, rojen leta 1940, je vse svoje življenje prebival v Litiji. Po končani osnovni šoli je obiskoval Industrijsko kovinarsko šolo v Kranju, nato pa leta 1977 diplomiral na Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju. Prvo službo je dobil na Osnovni šoli Šmartno pri Litiji. Kot navdušen športnik je že zgodaj pričel z aktivnim delom na tem področju. Bil je ustanovitelj Rokometnega kluba Usnar iz Šmartna pri Litiji in je leta 1965 pridobil tudi diplomo rokometnega trenerja. Od leta 1977 do 1980 je bil predsednik Rokometne zveze Slovenije, do leta 1982 pa tudi član predsedstva Rokometnog saveza Jugoslavije. Čeprav je bil rokomet njegova prva ljubezen, je nekaj časa aktivno deloval tudi kot igralec in tajnik Nogometnega kluba Litija ter bil tudi član upravnega odbora Košarkarskega kluba Litija. Poleg tega je dalj časa vodil Telesno-kulturno skupnost v Litiji in kasneje Zvezo telesno-kulturnih organizacij v občini Litija. Za njegovo vsestransko in požrtvovalno delo na športnem področju mu je Telesno-kulturna skupnost SR Slovenije leta 1980 podelila plaketo Stanka Bloudka kot najvišje slovensko priznanje za delo in dosežke na področju športa.

Od leta 1971 pa vse do upokojitve leta 1997 je bil zaposlen na občini Litija, zadnja leta kot svetovalec za ekologijo.

Tine ni nikoli miroval, venomer je snoval nove ideje, jih v razgovorih s prijatelji in znanci preizkušal, iskal druga mnenja in poti za njihovo ures-

ničitev – vse s ciljem dvigniti splošno družbeno raven rodne Litije. V litijski sredini je bil prisoten in aktiven na domala vseh področjih kot občinski svetnik, član in predsednik Mestne skupnosti Litija, ustanovni član Villa Litta kluba – fundacije Litija, ustanovni član Lions kluba v Litiji, prvi urednik lokalnega časopisa Občan, član različnih občinskih odborov in komisij, zadnja dva mandata član in podpredsednik sveta Javnega zavoda za kulturo Litija... Dodali bi lahko še član Slovenske filatelistične akademije, aktiven član društva Transplant in urednik njihovega časopisa, navdušen rekreativec in zagovornik ohranjanja naravnega okolja.

V Javnem zavodu za kulturo Litija, kjer si že nekaj let prizadevamo vzpostaviti primerne pogoje za naše muzejske zbirke in za muzejsko dejavnost, ki trenutno dela v povsem nemogočih razmerah, je bila njegova pomoč in podpora neprecenljiva. Kot živa enciklopedija litijske zgodovine je poznal domala vse podatke o ljudeh, dogodkih in stavbah nekdanje Litije. Njegovo znanje je bilo nepogrešljivo pri pripravi različnih projektov s področja muzejske dejavnosti, od člankov, publikacij, dokumentarnih televizijskih oddaj, razstav ipd. Njegova zadnja knjiga *Litijski obrazi* je odstrla obširen, domala nepoznan del litijske preteklosti, saj je v njej opisal 49 znanih in pomembnih osebnosti, ki so živele v

Litiji in kraju s svojim delom vtisnile svojevrsten pečat. Tudi v primeru Martina Brileja lahko brez pomislekov uporabimo ljudski rek: »Takšnih ne delajo več!«

Villa Litta klub – fundacija Litija, katere ustanovni član je bil, je bila ustanovljena z namenom spodbujanja hitrejšega in naprednejšega razvoja na kulturnem, športnem, socialnem, prirodnem in drugih področjih. V sodelovanju s Pošto Slovenije in Slovensko filatelistično akademijo je fundacija periodično izdala serijo spominskih kuvert znanih Slovencev, ki so bili kakorkoli povezani z Litijo. Izdajanje teh spominskih filatelističnih obeležij se je zaključilo s kuverto št. 47, posvečeno Martinu Brileju. Dnevni žig pošte 1270 Litija je bil odtisnjen na dan žalne seje, dne 4. avgusta 2011, ki je bila v Kulturnem centru Litija.

Janko Štampfl, prvi zaslužni filatelista in član Slovenske filatelistične akademije, je ob tem dogodku zapisal: »Vse življenje se je Tine držal visoko etičnega načela, da ni pomembno, da tvoje delo ljudje odobravajo, temveč je pomembno, da je tisto, kar delaš, dobro!«

In Martin Brilej je za Litijo naredil veliko dobrega, zato ga bomo neizmerno pogrešali.

Helena Hauptman

